

משרד החינוך

אגף בכיר בחינות

המנהל הפדגוגי

מחברת בחינה

לנבחנים ולנבחנות שלום,

יש לקרוא את ההוראות בעמוד זה ולמלא אותן בדיוק. אי-מילוי ההוראות עלול לגרום לתקלות ואף להביא לידי פסילת הבחינה. הבחינה נועדה לבדוק הישגים אישיים, ולכן יש לעבוד עבודה עצמית בלבד. בזמן הבחינה אין להיעזר בזולת ואין לתת או לקבל חומר בכתב או בעל פה.

אין להכניס לחדר הבחינה חומר עזר – ספרים, מחברות, רשימות – חוץ מ"חומר עזר מותר בשימוש" המפורט בגוף השאלון או בהוראות מוקדמות של המשרד. כמו כן **אין להכניס לחדר הבחינה טלפונים או מכשירים אלקטרוניים אחרים**. שימוש בחומר עזר שאינו מותר יוביל לפסילת הבחינה. לאחר סיום כתיבת הבחינה יש למסור את המחברת למשגיח ולעזוב בשקט את חדר הבחינה.

יש להקפיד על טוהר הבחינות !**הוראות לבחינה**

1. יש לוודא כי במדבקות הנבחן שקיבלת מודפסים הפרטים האישיים שלך. אין להוסיף או לשנות שום פרט במדבקות, כדי למנוע עיכוב בזיהוי המחברת וברישום הציונים.
2. אם לא קיבלת מדבקה, יש למלא בכתב יד את הפרטים במקום המיועד למדבקת הנבחן.
3. אסור לכתוב בשולי המחברת (החלק המקווקו) משום שחלק זה לא ייסרק.
4. לטייטה ישמשו אך ורק דפי מחברת הבחינה שיועדו לכך.
5. **אין לתלוש או להוסיף דפים**. מחברת שתוגש לא שלמה תעורר חשד לאי-קיום טוהר הבחינות.
6. אין לכתוב שם בתוך המחברת משום שהבחינה נבדקת בעילום שם.

ב ה צ ל ח ה !

<p>מדבקת שאלון ملصقة نموذج امتحان</p> <p style="text-align: center;">שאלון 011281</p> <p style="text-align: center;">עברית</p>	<p>מדבקת נבחן והתאמות ملصقة ممتحن وملاءمات</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 10px; margin: 10px auto; width: 80%;"> <p style="text-align: center;">שנה السنة חודש الشهر מועד موعد</p> <table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 50%; text-align: center;">מס' תעודת הזהות رقم الهوية</td> <td style="width: 50%; text-align: center;">סמל ביה"ס رقم المدرسة</td> </tr> </table> </div> <p style="text-align: center;">יש להדביק כאן ↑ מדבקת נבחן (ללא שם) يجب هنا ↑ إلصاق ملصقة ممتحن (بدون اسم)</p>	מס' תעודת הזהות رقم الهوية	סמל ביה"ס رقم المدرسة	<p>מדבקות לנבחן ملصقة ممتحن</p>
מס' תעודת הזהות رقم الهوية	סמל ביה"ס رقم المدرسة			

יש לסמן במשבצת אם ניתנה מחברת נוספת
يجب الإشارة في المربع إذا أُعطي دفتر إضافي

* التعليمات باللغة العربية على ظهر الصفحة

وزارة التربية والتعليم

القسم الكبير للامتحانات

الإدارة التربوية

دفتر امتحان

تحية للممتحنين وللممتحنات،

يجب قراءة التعليمات في هذه الصفحة والعمل وفقاً لها بدقة. عدم تنفيذ التعليمات قد يؤدي إلى عواقب مختلفة وحتى إلى إلغاء الامتحان. أعد الامتحان لفحص التحصيلات الشخصية، لذلك يجب العمل بشكل ذاتي فقط. أثناء الامتحان، لا يُسمح طلب المساعدة من الغير، ولا يُسمح إعطاء أو الحصول على مواد مكتوبة أو شفوية.

لا يُسمح إدخال مواد مساعدة - كتب، دفاتر، قوائم - إلى غرفة الامتحان، ما عدا "مواد مساعدة يُسمح استعمالها" المفصلة في نموذج الامتحان أو في تعليمات مسبقة من وزارة التربية والتعليم. كما لا يُسمح إدخال هواتف خلوية أو أجهزة إلكترونية أخرى إلى غرفة الامتحان. استعمال مواد مساعدة لا يُسمح استعمالها سوف يؤدي إلى إلغاء الامتحان. بعد الانتهاء من كتابة الامتحان، يجب تسليم الدفتر للمراقب ومغادرة غرفة الامتحان بهدوء.

يجب التقيد بنزاهة الامتحانات !

تعليمات للامتحان

1. يجب التأكد بأن تفاصيلك الشخصية مطبوعة على ملصقات الممتحن التي حصلت عليها. لا يُسمح إضافة أو تغيير أية تفاصيل في الملصقات، وذلك لمنع عواقب في تشخيص الدفتر وفي تسجيل العلامات.
2. في حال عدم حصولك على ملصقة، يجب ملء التفاصيل في المكان المعد لملصقة الممتحن، بخط يد.
3. لا يُسمح الكتابة في هوامش الدفتر (في المنطقة المخططة)، لأنه لن يتم مسح ضوئي لهذه المنطقة.
4. للمسودة تُستعمل أوراق دفتر الامتحان المعدة لذلك فقط.
5. يُمنع نزع أو إضافة أوراق. الدفتر الذي يُسلم ناقصاً يُشير الشك بعدم الالتزام بنزاهة الامتحانات.
6. لا يُسمح كتابة الاسم داخل الدفتر، لأن الامتحان يُفحص بدون ذكر اسم.

نتمنى لكم النجاح!

סוג הבחינה: בגרות
מועד הבחינה: חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022
מספר השאלון: 11281
נספחים: נספח 1 – מאמרים
נספח 2 – דף עזר לנבחן

עברית: הבנה, הבעה ולשון

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שלוש שעות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני חלקים.
חלק ראשון – הבנה והבעה	– 50 נקודות
חלק שני – לשון	– 50 נקודות
- פרק א: שם המספר ואותיות השימוש
- פרק ב: תחביר
- פרק ג: מערכת הצורות
- יש לבחור באחד הפרקים
- סך הכול – 100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: דף עזר לנבחן (נספח 2).
- ד. הוראה מיוחדת: יש לענות על השאלות בגוף שאלון זה לפי ההוראות.

שים לב: בסוף הבחינה מצורפים דפי טיוטה לשימושך. אין להוסיף דפים אחרים למחברת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, מס' 11281 + נספחים

חלק ראשון – הבנה והבעה (50 נקודות)

קרא את המאמרים 1–3 שבנספח 1 המצורף, וענה על כל השאלות 1–5 שלפניך.
הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק ועל פיסוק הגיוני.

1. כותרת מאמר 1 היא **בתי ספר מקצועיים – הזדמנות גדולה או סכנה לחברה?**

א. לפי כותב **מאמר 1**, מהי הסכנה בהקמת בתי ספר מקצועיים? (4 נקודות)

ב. כותבת **מאמר 3** מזהירה מפני סכנה אחרת לחברה אם לא יתקיים מסלול לימודים מקצועי. מהי הסכנה?
(4 נקודות)

2. יוסי יונה הוא פרופסור לפילוסופיה של החינוך וממייסדי "הקשת הדמוקרטית המזרחית".

קרא את הקטע שלפניך ובו דבריו בנוגע לחינוך המקצועי, וענה על השאלה שאחרייך.

כשסיימתי את לימודיי באחד מבתי הספר היסודיים בפריפריה הופנית לבית ספר מקצועי במסלול מסגרות. אני חייב להודות שהדבר ציער אותי מאוד. רציתי ללמוד בבית ספר עיוני, אך נקבע שאיני מתאים למסלול זה, ולכן נשלחתי לבית ספר מקצועי. עשיתי מאמצים כבירים ומושכים להשתלב בו, אך כשלתי כישלון חרוץ ומחפיר. הגעתי למסקנה שעליי ללמוד בבית ספר אקסטרני, ומשם הגעתי לאוניברסיטה.

לאילו שורות במאמר 1 אפשר לקשר את דבריו של פרופסור יונה? נמק את תשובתך. (4 נקודות)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022, מס' 11281 + נספחים

3. במאמר 3 הכותבת מעלה טענות נגד, ומפריכה אותן.

ציין טענת נגד אחת שהכותבת מעלה, וכתוב את ההפרכה של הכותבת לטענה זו. (6 נקודות)

4. בתלמוד הבבלי כתוב: "אין אדם לומד תורה אלא ממקום שלבו חפץ" (מסכת עבודה זרה, דף י"ט, עמוד א').

א. מבין המשפטים שלפניך, הקף את המשפט המבטא את משמעות המשפט מן התלמוד.

(1) הלימוד צריך להיעשות מתוך רצון.

(2) אדם אינו יכול ללמוד מתוך רצון.

(3) מקומה של התורה הוא בליבו של האדם.

(4) אדם צריך ללמוד בכל מקום.

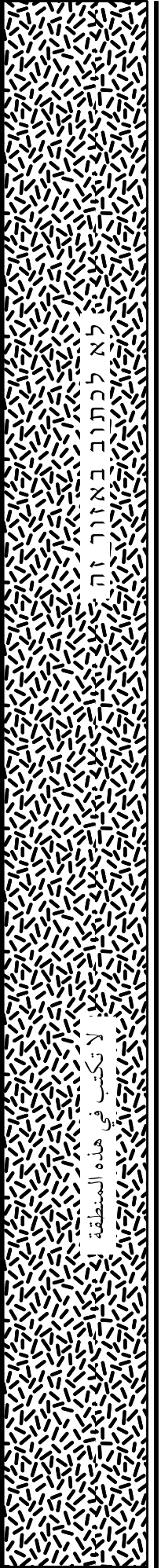
(2 נקודות)

ב. הסבר כיצד הרעיון במשפט זה בא לידי ביטוי במאמר 1 או במאמר 3. (4 נקודות)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, מס' 11281 + נספחים

סקירה

Lined writing area for the review section.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, מס' 11281 + נספחים

חלק שני – לשון (50 נקודות)

בחלק זה שלושה פרקים. עליך לענות על שני פרקים: על פרק א – חובה, ועל אחד מן הפרקים ב-ג.

פרק א: שם המספר ואותיות השימוש – חובה (10 נקודות)

ענה על שאלה 6.

6. א. לפניך ארבעה משפטים. בכל משפט יש מספר מודגש. כתוב את המספר המודגש במילים.

(1) מספר התלמידים והתלמידות הלומדים בבתי הספר הטכנולוגיים בפיקוח משרד החינוך הוא בערך

149,000

(2) מספר התלמידים והתלמידות הלומדים במגמה הטכנולוגית באוסטרייה הוא פי 2

ממספר התלמידים והתלמידות הלומדים במגמה זו בישראל.

(3) בתוכנית הלימודים של החינוך המקצועי בגרמניה יש 16

תחומי התמחות.

(4) ממחקרים עולה כי בתחילת המאה ה-21

חלקית היו חסרי הכשרה מקצועית.

ב. הקף במשפט שלפניך את הצורות הנכונות של שם המספר מבין האפשרויות.

בשנת הלימודים תשע"ט, שהחלה ב שְׁתַּיִם / שְׁנַיִם בספטמבר,

שנת אלפיים ו שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה / שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה, נוספו לבתי הספר מקצועות לימוד טכנולוגיים.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022, מס' 11281 + נספחים

לפניך שני פרקים: פרק ב – תחביר, פרק ג – מערכת הצורות.
 בחר בפרק שלמדת: בפרק ב – תחביר **או** בפרק ג – מערכת הצורות.
 בפרק שבחרת ענה על השאלות לפי ההוראות.

ציין את שם הפרק שבחרת: _____

פרק ב: תחביר (40 נקודות)

בפרק זה ענה על ארבע מן השאלות 7-11 (לכל שאלה – 10 נקודות).

שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

7. לפניך שלושה משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. בתי ספר מקצועיים הם בתי ספר המתמחים בהקניה של כישורים טכניים הנדרשים בשוק העבודה.

II. בתי הספר המקצועיים מכוונים להשתלבות מיידית בשוק העבודה, ואילו בתי הספר העיוניים מכוונים למסלול

של השכלה גבוהה. _____

III. על פי הנתונים מן הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, התעשייה בארץ סובלת ממחסור חמור בהנדסאים,

ברתכים, במסגרים ובבעלי מקצועות טכניים אחרים. _____

א. ציין ליד כל משפט את סוגו התחבירי.

ב. בכל אחד מן המשפטים III-I –

• אם קבעת שהמשפט מורכב, תחם את הפסוקית/הפסוקיות, וציין מעל כל פסוקית את תפקידה התחבירי.

• אם קבעת שהמשפט הוא משפט איחוי, תחם את איבריו.

ג. במשפטים III-I יש מיילים וצירופים המסומנים בקו. ציין מעל כל מילה או צירוף המסומנים בקו את

התפקיד התחבירי שלה/שלו.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, מס' 11281 + נספחים

8. לפניך ארבעה משפטים מורכבים, ובכל אחד מהם פסוקית שפותחת במילה "כי".

I. מנהלי בתי הספר המקצועיים טוענים כי הם יכולים לשנות את המצב.

II. הטענה כי תלמידים מסוימים יכולים לממש את יכולותיהם רק בבתי ספר מקצועיים אינה מקובלת על כולם.

III. ניכר כי המתנגדים לבתי ספר מקצועיים אינם מיישמים עקרונות חינוכיים.

IV. המגמה הטכנולוגית בבית הספר הריאלי בחיפה גדלה כי הביקוש למקצועות טכנולוגיים הולך וגדל.

א. תחם בכל משפט את הפסוקית, וציין מעליה את התפקיד התחבירי שלה.

ב. המור את משפט IV במשפט איחוי. שמור על הקשר הלוגי שבמשפט.

לא לכתוב באזור זה

لا تكتب في هذه المنطقة

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022, מס' 11281 + נספחים

9. א. לפניך שלושה משפטים בעלי חלקים כוללים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. תלמידי בית הספר מממשים את יכולותיהם ואת כישוריהם המולדים.

II. פחחות, מכונאות, מסגרות, מזכירות ועיצוב אופנה נעשו מקצועות לכל דבר.

III. בתי הספר המקצועיים ידועים בפוטנציאל שלהם לצמצום פערים או ליצירתם.

(1) סמן את כל החלקים הכוללים במשפטים I-III, וכתוב מעל כל חלק את התפקיד התחבירי שלו.

(2) באיזה משפט הקשר הלוגי בין החלקים הכוללים יוצא דופן? _____

(3) ציין את הקשר הלוגי בין החלקים הכוללים במשפט היוצא דופן. _____

(4) קרא את שני המשפטים שלפניך, וציין מעל כל אחת מן המילים המסומנות בקו את התפקיד התחבירי שלה.

– דור ההורים של היום מונע מילדיו חינוך מקצועי, כפי שעשו דורות רבים של הורים לפניו.

– פחחות, מכונאות, מסגרות, מזכירות ועיצוב אופנה נעשו מקצועות לכל דבר.

ב. לפניך משפט מודגש המנוסח במבנה "לא... אלא..."

מתנגדי החינוך המקצועי פוגעים לא רק בחינוך המקצועי, אלא גם בתלמידים שיכולים להצליח בו.

הקף את המשפט המבטא את משמעותו של המשפט המודגש.

– מתנגדי החינוך המקצועי פוגעים רק בתלמידים שיכולים להצליח בו.

– מתנגדי החינוך המקצועי פוגעים קודם כול בחינוך המקצועי ורק לאחר מכן בתלמידים שיכולים להצליח בו.

– מתנגדי החינוך המקצועי פוגעים גם בחינוך המקצועי וגם בתלמידים שיכולים להצליח בו.

– מתנגדי החינוך המקצועי אינם פוגעים אלא בתלמידים שיכולים להצליח בו.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, מס' 11281 + נספחים

10. א. לפניך משפט פשוט.

בשל סגירת בתי הספר המקצועיים תעשיינים מתקשים למצוא עובדים מוכשרים.

- (1) נתח את המשפט: ציין את התפקידים התחביריים של המילים בו.
- (2) במשפט יש שלוש צורות בינוני. ציין את חלק הדיבור של כל אחת מהן.

מתקשים _____

עובדים _____

מוכשרים _____

ב. לפניך משפט שחסרים בו שני פסיקים.

לטענת אנשי חינוך הילדים שונים זה מזה לכן לכל אחד מתאים מסלול אחר של למידה.

(1) הוסף למשפט את שני הפסיקים החסרים.

(2) ציין את הסיבה להוספת כל פסיק.

_____ הסיבה להוספת הפסיק הראשון:

_____ הסיבה להוספת הפסיק השני:

לא לכתוב באזור זה

لا تكتب في هذه المنطقة

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022, מס' 11281 + נספחים

11. א. לפניך שלושה משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

- I. בתי ספר מקצועיים נועדו להקניית כישורים טכניים הנדרשים בשוק העבודה.
 II. הקמת בתי ספר מקצועיים גורמת להסללה של קבוצות אוכלוסייה מסוימות.
 III. על אף המחסור החמור בבעלי מקצועות טכניים לא מוקמים במדינת ישראל בתי ספר מקצועיים.
- (1) כתוב מהו הקשר הלוגי בכל משפט, והעתק את המילה המציינת קשר לוגי זה.
 משפט I – הקשר הלוגי _____; המילה המציינת את הקשר הלוגי _____
 משפט II – הקשר הלוגי _____; המילה המציינת את הקשר הלוגי _____
 משפט III – הקשר הלוגי _____; המילה המציינת את הקשר הלוגי _____
- (2) המור את משפט III במשפט מורכב. שמור על הקשר הלוגי שבמשפט.

ב. לפניך שני משפטים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

- I. הקמת בתי ספר מקצועיים עלולה לגרום להסללה של קבוצות אוכלוסייה מסוימות למקצועות כמו שרברבות וטבחות.
 II. אם בתי הספר המקצועיים יקבלו אליהם ילדים רק משום שהם גרים באזורים מסוימים, ובמיוחד באזורי מצוקה, הפערים בחברה יגדלו.
- (1) בכל אחד מן המשפטים I-II יש תמורה. מתח קו מתחת לכל תמורה.
 (2) בכל אחד מן המשפטים I-II ציין מעל המילה / המילים שהתמורה ממירה את התפקיד התחבירי שלה/שלהן.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, מס' 11281 + נספחים

פרק ג: מערכת הצורות (40 נקודות)

בפרק זה ענה על ארבע מן השאלות 12-16 (לכל שאלה - 10 נקודות).
 שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.
 12. לפניך חמישה משפטים, ובהם מילים מודגשות.

- I. החברה הישראלית **מְקַדְּשֶׁת** את **תְּעוֹדָת** הבגרות וה**וֹפְכֶת** אותה לחסרת ערך בעבור תלמידים רבים.
- II. כך **מְשַׁנֵּים** את ה**תְּדַמִּית** של החינוך המקצועי.
- III. ה**הַשְּׁגִים** של תלמידים רבים אינם מאפשרים להם להתקבל לאוניברסיטה, ומנהלי בתי הספר המקצועיים **מְעַנְיֵנִים** לשנות מצב זה.
- IV. לפי ההסללה ההפוכה יש **לְכַפּוֹת** על כלל התלמידים לימודים בבתי ספר עיוניים.
- V. אם בתי הספר יקבלו רק תלמידים **שְׁגָרִים** באזורים מסוימים, הפערים בחברה יגדלו, והניעות החברתית **תִּתְמוּטֵט**.

א. בטבלה שלפניך נתח את כל הפעלים המודגשים במשפטים לשורש ול**בניין**.

הפעלים	השורש	הבניין
מְקַדְּשֶׁת		
הוֹפְכֶת		
מְשַׁנֵּים		
מְעַנְיֵנִים		
לְכַפּוֹת		
שְׁגָרִים		
תִּתְמוּטֵט		

ב. ציין את השורש של כל אחד מן השמות המודגשים במשפטים.

תְּעוֹדָה _____ , תְּדַמִּית _____ , הַשְּׁגִים _____

لا تكتب في هذه المنطقة
 لا تكتب في هذه المنطقة

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022, מס' 11281 + נספחים

13. לפניך רשימה של שמונה שמות הנוטים במשקלי שמות הפעולה.

השְׁבַחָה, הַדּוּקָה, הַקָּוָה, הוֹפְעָה, פִּלְפְּלָה, טִיּוֹב, הַמָּרָה, פְּרָסוּם

א. מיין בטבלה שלפניך את השמות על פי בניינים.

ב. כתוב את הבניין בראש כל עמודה.

ג. לפניך משפט.

תעשיינים מתקשים למצוא עובדים מוכשרים.

השלם את הטבלה שלפניך: העתק מן המשפט שלוש צורות בינוני, ציין את הבניין, את השורש

ואת חלק הדיבור של כל אחת מן המילים שהעתקת.

חלק דיבור	שורש	בניין	צורות הבינוני

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, מס' 11281 + נספחים

14. א. לפניך ארבעה משפטים, ובהם חמישה פעלים מודגשים.
קרא את ארבעת המשפטים, וענה על הסעיפים (1)–(2) שאחריהם.
- I. בעתיד **מִתְכַנְנֶת** בניית בתי ספר מקצועיים ליד מפעלים.
 - II. כל אחד ראוי ל**הִשְׁתַּכֵּר** בכבוד.
 - III. היה חשש שמא תלמידים י**סָלְלוּ** לחינוך מקצועי, וכבר כשהם בני 14 י**חָרְץ** גורלם לעבוד בעבודת כפיים.
 - IV. ההסללה ההפוכה **נִגְרְמָה** בשל סגידה בלתי מתפשרת לתעודת בגרות.

- (1) **הקף** שני פעלים מאותו **הבניין**.
(2) ציין את **השורש** ואת **הבניין** של כל אחד משלושת הפעלים האחרים (שלא הקפת).

הפועל: _____ השורש: _____ הבניין: _____
הפועל: _____ השורש: _____ הבניין: _____
הפועל: _____ השורש: _____ הבניין: _____

- ב. לפניך משפט על פי מאמר 1 (שורה 10), ובו פועל מודגש. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.
בתי ספר רגילים **מכוונים** לרוב למסלול של השכלה גבוהה.

את הפועל המודגש אפשר לקרוא בשתי צורות: **מְכַוְּנִים** או **מְכַוְּנִים**.

- (1) לשתי צורות הפועל יש מן המשותף, אך הן גם שונות זו מזו.
לפניך פריטים דקדוקיים. הקף רק את הפריטים הדקדוקיים **המשותפים** לשתי צורות הפועל.

זמן, שורש, בניין, גוף

- (2) השורש של הפועל **מְכַוְּנִים** נוטה על דרך השלמים, אולם יש לשורש זה נטייה גם על דרך גזרת נחי ע"ו/י.
כתוב פועל באותו **השורש** ובאותו **הבניין** של הפועל **מְכַוְּנִים** על דרך גזרת נחי ע"ו/י.

(שים לב: המשך השאלה בעמוד הבא.)

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022, מס' 11281 + נספחים

ג. לפניך ארבעה משפטים, ובהם שש מיילים מודגשות. מיינ את המילים בטבלה שלפניך על פי הגזרה הכתובה בראש כל עמודה.

- (1) יש תחומי לימוד שעוסקים במה שרצוי ולא במה שמצוי.
- (2) אנשי מערך הרפואה החליטו שלא לשבת עוד.
- (3) מוסד אקדמי צריך להקנות לסטודנטים יכולות הבנה וחשיבה.
- (4) הנוסעת נחתה בארץ אתמול, וכבר היום עלתה למטוס, והוא המריא חזרה לארצה.

שלמים	נחי ל"י/ה	נחי ל"א

لا تكتب في هذه المنطقة

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, מס' 11281 + נספחים

15. א. לפניך שני משפטים, ובכל אחד מהם שני פעלים מודגשים.

- I. שר החוץ הוֹשִׁיט / הִשְׁיט את ידו לשלום לשגריר החדש.
- II. צפינו בסרטון שבו אנשים נִצְלִים / נִצְלִים מטביעה בלב הים.
- (1) בכל משפט הקף את צורת הפועל המתאימה למשמעות המשפט.
- (2) ציין את השורש של הצורה הנכונה.

משפט I: _____

משפט II: _____

ב. לפניך רשימת מילים.

תַעֲנִית, תַפְרִיט, מַפְחִית, תַבְנִית, מַחְלִיט

- (1) מבין המילים שברשימה הקף רק את המילים מאותה הגזרה של המילה תַלְמִיד.
- (2) העתק מן הרשימה מילה הנוטה באותו משקל של המילה תַלְמִיד. _____

ג. לפניך משפט, ובו פועל מודגש. קרא אותו, וענה על שני הסעיפים שאחריו.

מערכת החינוך אינה מְסִיְרָה את אחריותה מתלמידים שלומדים במסלול המקצועי.

- (1) כתוב את השורש ואת הבניין של הפועל מְסִיְרָה שבמשפט.

השורש של הפועל מְסִיְרָה: _____

הבניין של הפועל מְסִיְרָה: _____

- (2) בהקשר אחר, המילה מְסִיְרָה יכולה לשמש שם עצם (שם פעולה).

כתוב את השורש ואת המשקל של השם מְסִיְרָה.

השורש של השם מְסִיְרָה: _____

המשקל של השם מְסִיְרָה: _____

ד. לפניך רשימת מילים.

תַדְפִּיס, תַבְלִיט, תַרְשִׁים, תַחְלִיט

הקף את המילה שאינה יכולה לשמש גם בתפקיד פועל וגם בתפקיד שם עצם, אלא רק באחד התפקידים האלה.

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, מס' 11281 + נספחים

16. לפניך שתי קבוצות מיילים.

קבוצה I: מַגְרָפָה, כְּלָבֶלֶב, מְהִיר, מְשֻׁרָד, נִיָּרֵת, מוֹרָה _____
 קבוצה II: מְאֻפָּיָה, מִיָּדִי, מְלוֹנָאִי, מְסֻרָוֹן, שְׂאֵלוֹן, יָדִית _____

א. ציין ליד כל קבוצה את דרך התצורה המשותפת למילים בה.

ב. לפניך טבלה. מייין בה את המילים משתי קבוצות המילים לפי המשמעות. היעזר בדוגמה.

המשמעות	מילה מקבוצה I	מילה מקבוצה II
דוגמה: אוספים	נִיָּרֵת	שְׂאֵלוֹן
תואר		
הקטנה		
מקומות		
כלים ומכשירים		
מקצוע		

ג. המילה **מְקַצְעֵן** מסתיימת בצורן שיכול להתפרש בשתי דרכים: צורן גזירה או צורן נטייה.

שבץ את המילה "מקצוען" במשפט משלך כך שהצורן הסופי בה יהיה צורן גזירה:

שבץ את המילה "מקצוען" במשפט משלך כך שהצורן הסופי בה יהיה צורן נטייה:

/בהמשך דפי טיוטה/

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
 אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך

لا تكتب في هذه المنطقة

لا لכתוב באזור זה

עברית: הבנה, הבעה ולשון, מועד חורף נבצרים, תשפ"ב, מס' 11281 + נספחים

טיוטה

Lined writing area for the draft response.

لا تكتب في هذه المنطقة

لا تكتب في هذه المنطقة

מדבקת משגיח
ملصقة مراقب

"איתך בכל מקום, גם בבגרות.
בהצלחה, מועצת התלמידים והנוער הארצית"
"معك في كل مكان، وفي البجروت أيضاً.
بالتحاح، مجلس الطلاب والشبيبة القطري"

**נספחים: נספח 1 – מאמרים ונספח 2 – דף עזר לנבחן
לשאלון עברית: הבנה, הבעה ולשון
11281, חורף נבצרים, תשפ"ב, 2022**

נספח 1 – מאמרים

לפניך שלושה מאמרים.

קרא אותם, וענה על השאלות בשאלון המחברת המצורף.

מאמר 1

בתי ספר מקצועיים – הזדמנות גדולה או סכנה לחברה?

מאת איתי מזרוב⁽¹⁾

במדינת ישראל יש צורך מיידי בבתי ספר מקצועיים המכשירים תלמידים להיות בעלי מקצוע טכני, כגון שרברים, הנדסאים, מפעילי מיכון מתקדם, נהגי אוטובוס, נגרים, מכונאי רכב ועוד. נתונים של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה משנת 2013 מלמדים על מחסור חמור בעלי מקצועות טכניים כאלה ואחרים. תעשיינים כמו סטף ורטהיימר מדברים כבר שנים על המחיר הגבוה של התפרקות בתי הספר המקצועיים, שמספרם היה רב בישראל בעשורים הקודמים וכיום הם נעשו נדירים. ורטהיימר אף יזם הקמת מגמות מקצועיות בבתי ספר ברחבי הארץ. לדעתו, הכשרת תלמידים למקצועות טכניים שבהם יש דרישה מיידיית לכוח עבודה זמין תבטיח להם תעסוקה והכנסה קבועה.

בתי ספר מקצועיים הם בתי ספר המתמחים בהקניית כישורים טכניים. אנשים בעלי כישורים כאלה נדרשים בשוק העבודה. מטרת בתי ספר אלה היא להכשיר תלמידי תיכון להשתלבות במקצועות הטכניים לעומת בתי ספר תיכוניים "רגילים", המכוונים לרוב למסלול של השכלה גבוהה. לכאורה זה נשמע פשוט – הקמה של עוד בתי ספר מקצועיים תשרת את שוק העבודה ותועיל לחברה. אך כמו שקורה פעמים רבות בתחום החינוך, לכל עניין יש צד חיובי וצד שלילי: לבתי ספר מקצועיים יש פוטנציאל מדהים לצמצום פערים, אך יש להם גם פוטנציאל הרסני מאין כמוהו: אומנם התלמידים זוכים בהזדמנות ללמוד מקצוע, אך הם נתונים להסללה.⁽²⁾

בוושינגטון די־סי, המחוז בארצות הברית שבו עבדתי בתפקיד מנהל אגף המדיניות במשרד החינוך המקומי, נדרשנו לסוגיה של הרחבת החינוך המקצועי. בוושינגטון, כמו בישראל, שוק העבודה גדול, והוא פותח לבוגרי בתי ספר מקצועיים אפשרויות תעסוקה. נהג אוטובוס או רכבת תחתית בחברת התחבורה הציבורית יכול להשתכר כ־80,000 דולר בשנה, שכר מצוין של מעמד הביניים. שרברב יכול להרוויח אף יותר.

כמו בישראל, גם בוושינגטון יש קבוצה גדולה של בני נוער שמערכת החינוך "לימדה" אותם שהם אינם "מוצלחים" מפני שהישגיהם הנמוכים אינם מאפשרים את קבלתם לאוניברסיטה ללימודי רפואה או עריכת דין. מנהלי בתי הספר המקצועיים טוענים כי ביכולתם לשנות את המצב הזה, ולהציע לילדים שמערכת החינוך המסורתית אינה מתאימה להם, אפיקים אחרים שבאמצעותם הם יצליחו בחברה ויתרמו לה. יש כאן הזדמנות "להציל" בני נוער שמסגרת החינוך הרגילה אינה מתאימה להם, ובמקום שהם ייפלטו החוצה לרחוב, הם יוכלו להשתלב בשוק העבודה במקצועות כמו מכונאות רכב, מלונאות ושרברבות. אכן עובדה היא שלמקצועות מן הסוג הזה יש כיום דרישה רבה יותר מלמקצועות כמו עריכת דין.

* מעובד על פי מזרוב, א' (2017). בתי ספר מקצועיים – הזדמנות גדולה או סכנה לחברה? הגיע זמן חינוך.

אוהור מ־edunow.org.il.

(1) איתי מזרוב הוא יועץ בכיר למדיניות חינוך בארגון American Institutes for Research. כמו כן הוא היה מנהל אגף המדיניות במשרד החינוך של מחוז הבירה של ארצות הברית.

(2) הסללה – הפניה של תלמידים למסלול לימודים שהוחלט בעבורם מראש.

יש לציין כי רוב התלמידים הלומדים בבתי ספר מקצועיים הם בני נוער מרקע קשה. רובם מתגוררים בשכונות שהמצב הכלכלי-חברתי בהן גרוע. כך הקמת בתי ספר מקצועיים בשכונות אלה יוצרת הסללה של קבוצות אוכלוסייה מסוימות למקצועות כמו שרברבות וטבחות, ואילו צעירים מאוכלוסיות אחרות "זוכים" להיות עורכי דין ורופאים. אומנם השרברב יוכל לחיות בכבוד, אך לעורך דין יש יכולת השתכרות גבוהה יותר. אם יכולת ההשתכרות הזאת היא מנת חלקה של קבוצה מסוימת בלבד באוכלוסייה, יש כאן אפליה.

אז כאמור, מצד אחד בתי הספר המקצועיים מעניקים הזדמנות של ממש לבני נוער שאינם "רוקדים על פי החליל" של מערכת החינוך הקיימת ומאפשרים להם לגלות את האמת: אם לא מתאים לך להוציא בגרות שתוביל אותך לפקולטה למשפטים באוניברסיטה, אתה עדיין יכול להצליח בחיים ולהשתכר בכבוד. בחירה בקריירה של שרברבות אינה צריכה להיחשב בחברה למקצוע נחות. אך מנגד, ה"בחירה" להיות שרברב להיות צריכה להיות אפשרות אחת מכמה אפשרויות. אחרת אין בחירה אמיתית במקצוע, אלא בחירה של החברה בעבור התלמיד.

אם בתי הספר המקצועיים יקבלו תלמידים על פי אזור מגוריהם ולא על פי רצונם של התלמידים, הפערים בחברה יתרחבו. כדי להבטיח שהבחירה של התלמיד במסלול המקצועי תהיה בחירה חופשית, יש לפתוח מגמות מקצועיות בבתי הספר העיוניים במקום להקים בתי ספר מקצועיים. אם שני המסלולים יהיו פתוחים לכל תלמידי בית הספר ואם המנהלים והמורים יהיו אחראים להצלחתם של כל התלמידים בכל המסלולים, יש להניח שרכיב הבחירה יתממש.

דרך אחרת להבטיח זאת היא לוודא שהכוונתם של תלמידים לבתי ספר מקצועיים נעשית כדי למצות את יכולותיהם, ולא כדי להעלות את ממוצע הישגיהם של בתי הספר שפלטו אותם או כדי להעלות את שיעור הזכאים לבגרות בבתי ספר אלה.

לעיתים קרובות הדיון בנוגע לבתי הספר המקצועיים מתמקד במה שהם אינם צריכים לעשות: הם אינם צריכים להכין תלמידים לבגרות ואינם צריכים להכין אותם לאוניברסיטה. אך זו טעות! הדיון צריך להתמקד במה שבתי הספר המקצועיים צריכים לעשות: הם צריכים לעמוד באמות מידה מחמירות אף יותר מן הרגיל ולהשקיע משאבים רבים יותר בכל תלמיד. מי שרוצה לנהל בית ספר מקצועי, צריך לדעת שהוא מתחייב לפעול למען התלמידים ולהוביל אותם למימוש מרבי של יכולותיהם.

מאמר 2

סוף ורטהיימר ממציא מחדש את החינוך המקצועי

מאת אורה קורן⁽³⁾

חשבתם שאתם "עושים טובה" לתלמידים כשאתם מרחיקים אותם מחינוך מקצועי-טכנולוגי? לכו תראו מה קורה בבית הספר הריאלי בחיפה. סוף ורטהיימר תרם כמיליון שקלים למימון ציוד מתקדם, ומשרד החינוך השקיע סכום דומה במבנים בפרויקט הדגל המשותף להם, שנועד לשבור את הדימוי השלילי של החינוך המקצועי.

5 הודות לפרויקט, המגמה הטכנולוגית בבית הספר הריאלי בחיפה בסימן התרחבות, והביקוש של מורים ותלמידים לכיתות ההכשרה המקצועית הולך וגובר. "זאת הציונות החדשה", אומר מרכז המגמה, עוזי רוזן, ומספר כי בשנה הראשונה לתפקידו נחל הפרויקט הצלחה יוצאת דופן. סיפור ההצלחה של המגמה הוביל לפתיחת מגמות דומות בבתי ספר יוקרתיים אחרים. כך משנים את התדמית של החינוך המקצועי, בלי להיכנע לדעות קדומות.

10 "עשו שְׁנֵמוֹךְ למילה 'תעשייה' וּשְׁדָרוֹג למילה 'כסף', ואני רוצה לשנות את זה", אומר ורטהיימר. טראומת ההסללה של יוצאי עדות המזרח הובילה את ורטהיימר להשיק את הפרויקט דווקא בבתי הספר היוקרתיים שבלב חיפה ותל אביב. לדבריו, הבעיה העיקרית בחינוך המקצועי-טכנולוגי היא שאין לו יוקרה. לכן נפתחה מגמה ניסיונית כזאת בבתי ספר יוקרתיים בפיקוח משרד החינוך. התלמידים שהציעו להם ללמוד במסלול הטכנולוגי הם תלמידים חזקים. במסלול זה הם לומדים מתמטיקה ברמה של 4-5 יחידות לימוד, מקצוע מדעי אחר וכן מקצועות טכנולוגיים ברמה של עשר יחידות לימוד.

15 בשנות התשעים נסגרו בישראל כמה מבתי הספר המקצועיים, מערכת החינוך החלה לקדש את תעודת הבגרות, ותלמידים חלשים נפלטו מן המערכת. בעקבות זאת נקלע המשק למחסור חמור בעובדים מקצועיים בכל התחומים. מעצבי טקסטיל מצליחים מתקשים למצוא תופרות ברמה גבוהה, מלונאים מתקשים למצוא עובדים איכותיים, ותעשיינים מתלוננים על מחסור באלפי עובדים שמיומנים בהפעלת מכונות.

20 טראומת ההסללה שאפיינה את המאה הקודמת והתדמית הגרועה של החינוך המקצועי גורמות להורים של היום לכוון את ילדיהם ללימודים עיוניים. ההורים יעשו זאת גם אם יש לילדיהם "ידי זהב", שיכולות להבטיח להם הצלחה מקצועית וכלכלית בעבודת כפיים מתקדמת, לדוגמה בתחום הרובוטיקה. תופעה זו שונה מן המגמה במדינות מפותחות אחרות, כמו גרמניה, שבה מקצועות טכנולוגיים נחשבים למכובדים מאוד.

25 בעתיד מתוכננים להיפתח בתי ספר מקצועיים ליד מפעלים, כדי שהתלמידים יוכלו ליישם את לימודי התאוריה בעבודה מעשית. כך הם ירכשו את הכלים החשובים להמשך דרכם המקצועית כבר בזמן הלימודים ויבטיחו את השתלבותם בעולם המקצועי בעתיד.

* מעובד על פי קורן, א' (2015). סוף ורטהיימר ממציא מחדש את החינוך המקצועי; סטודנט לפילוסופיה מקבל פי 4 מהנדסאי. **TheMarker**. אוחזר מ- themarker.com.
(3) אורה קורן היא כתבת לענייני תעשייה.

מתנגדי החינוך המקצועי יצרו הסללה חדשה

מאת אירית תלמוד (4)

לאורך השנים התברר שתפיסת העולם של מתנגדי החינוך המקצועי אינה עומדת במבחן המציאות. החשש שמא תלמידים בני עדות המזרח מן הפריפריה יוסללו לחינוך המקצועי, וכבר כשהם בני 14 ייחרץ גורלם לעבוד בעבודת כפיים, היה מוטעה. ההסללה הזאת הוחלפה בהסללה מסוג אחר. במקום לתקן את המעוות ולוודא שתלמידים בבתי ספר מקצועיים מתקבלים על פי אמות מידה ענייניות, יצרה מדינת ישראל הסללה לאומית מסוג חדש – הסללה הפוכה.

5

ההסללה ההפוכה נהוגה בישראל לא מעט שנים, ולפיה יש לכפות על כלל התלמידים לימודים בבתי ספר עיוניים. הסללה זו נגרמה בשל סגידה בלתי מתפשרת לתעודת הברגות הנכספת. אף על פי כן נתוני הזכאות לתעודת בגרות, שמתפרסמים בכל שנה, מראים שכמחצית מן התלמידים אינם מתאימים לחינוך העיוני, שהרי אין להם תעודת בגרות. אין מדובר בתלמידים טיפשים או חלשים, אלא בילדים שהכישורים שלהם, היכולות שלהם ותחומי העניין שלהם שונים משל חבריהם ללימודים. אלה ילדים שהמערכת אינה יודעת ואף אינה יכולה להעניק להם את הכלים המתאימים כדי שיסיימו את בית הספר התיכון בהצלחה.

10

מתנגדי החינוך המקצועי אינם נאבקים למען הילדים או למען הצלחתם של הילדים. עיקר מאבקם הוא בחינוך המקצועי. הם מגבים את תפיסת העולם שלהם באין-ספור תאוריות ומחקרים ומסבירים שלכולם אותן יכולות ואותם כישורים. אבל למען האמת הם טועים ופוגעים לא רק בחינוך המקצועי, אלא בעיקר בתלמידים שיכלו להצליח ולשגשג בחינוך המקצועי במקום להיכשל בחינוך העיוני.

15

ניכר כי מתנגדים אלה לא טרחו ליישם את מה שמלמדים בשיעורי המבוא של לימודי תואר ראשון בחינוך: אין תבנית שמתאימה לכלל האנשים. הילדים שונים זה מזה, לכן לכל אחד מתאים מסלול אחר של למידה.

20

אולם את מתנגדי החינוך המקצועי אין זה משכנע. הם מוסיפים ומסבירים מול כל מיקרופון פתוח כי חבל לבזבז שלוש או ארבע שנים במסגרת של חינוך מקצועי, שכן אפשר ללמוד בתוך כמה חודשים, בסיום לימודי התיכון, את מה שלומדים בבית הספר המקצועי במשך כל כך הרבה שנים. הגיע הזמן לנפץ את הטיעון הזה, שכן הוא מטעה ושגוי. חשיבות לימודי התיכון אינה נעוצה דווקא במקצועות הלימוד, אלא בכלים שירכוש התלמיד במהלך לימודיו ובחוויות שהוא יחווה בתקופה זו, שכן הן ילוו אותו כל חייו. עשרות אלפי תלמידי תיכון מסיימים את לימודיהם בהרגשת כישלון משום שהם אינם זכאים לתעודת בגרות. שלוש או ארבע שנים של לימודים בתיכון שמסתיימים בהרגשת כישלון מביאים לדימוי עצמי נמוך ולחוסר ביטחון. העיקר שהם למדו בתיכון עיוני ולא מקצועי.

25

אם באמת רוצים למנוע הסללה של תלמידים למערכת חינוך שתחרוץ את גורלם ועתידם, צריך למנוע מאותם תלמידים את חוויית הכישלון וצריך לפתוח לפנייהם אפשרויות אחרות שמתאימות להם יותר, כמו מסגרת החינוך המקצועית שבה יוכלו לסיים כמנצחים.

30

* מעובד על פי תלמוד, א' (2017). מתנגדי החינוך המקצועי יצרו הסללה חדשה. **TheMarker**. אוחרז מ' themarker.com

(4) אירית תלמוד היא מנהלת בית ספר ובעלת תואר שני בפיתוח תוכניות לימודים.

נספח 2 – דף עזר לנבחן

טבלת התנועות

התנועות הקטנות	התנועות הגדולות	התנועות החטופות
a	פתח	□ קמץ
e	□ סגול	□ חטף סגול
i	□ חיריק חסר	□ חיריק מלא
o	□ קמץ קטן	□ חולם חסר □ חולם מלא
u	□ קובוץ	□ חטף קמץ □ שורוק

טבלת הגופים

גוף ראשון	גוף שני	גוף שלישי	
יחיד	מדבר	נוכח	נסתר
יחידה	מדברת	נוכחת	נסתרת
רבים	מדברים	נוכחים	נסתרים
רבות	מדברות	נוכחות	נסתרות

חלקי הדיבור: שם עצם, שם תואר, פועל (שם פועל), תואר הפועל, מילת יחס, מילת קישור

תחביר

דרכי ההבעה במשפט: משפט חיווי, משפט מורכב, משפט ציווי, משפט שאלה

סוגי המשפטים: משפט פשוט, משפט מורכב, משפט איחוי (מאוחה/מחובר)

סוגי הנשואים: נשוא פועלי (לרבות נשוא מורחב), נשוא שמני, נשוא קיומי (דמוי פועל: יש, אין)

התפקידים התחביריים במשפט: נושא, נשוא, אוגד, מושא, תיאור, לוואי, תמורה

סוגי התיאורים ופסוקיות התיאור: מקום, זמן, סיבה, תכלית, אופן, מצב, תנאי, ויתור

החלקים הבלתי תלויים במשפט: הסגר, פנייה, קריאה

משפטים בעלי מבנה מיוחד: נושא סתמי, חלק ייחוד, חלק כולל

קשרים לוגיים: ריבוי והוספה, צמצום, השוואה, ברירה, הדגמה, זמן, סיבה ותוצאה, תכלית, ניגוד, ויתור, תנאי

תורת הצורות

בנייני הפועל: קל-פעל (פעל), נפעל (נפעל), הפעיל (הפעיל), הפעל (הופעל), פעל (פיעל), פעל (פועל),

התפעל (התפעל)

גזרות הפועל והשם:

גזרת השלמים, גזרת המרובעים

גזרות החסרים (העלולים): חסרי פ"נ (חפ"ן), חסרי פי"צ (חפי"ץ), חסרי פ"י (חפ"י)

גזרות הנחים: נחי פ"א (נפ"א), נחי פ"ו (נפ"ו), נחי ל"י/ה (נל"י/ה), נחי ל"א (נל"א), נחי ע"ו/י (נע"ו/י)

גזרת הכפולים (ע"ע)

דרכי תצורת המילים:

גזירה מסורגת: שורש ומשקל

גזירה קווית: בסיס וצורן, הלחם בסיסים, ראשי תיבות (נוטריקון)

סוגי צורנים: צורן גזירה, צורן נטייה